

Az amerikai-iráni Egyeztetési Memorandum jelentőségéről

I. pillér: Fegyverszünet és katonai de-eszkaláció (MoU 1–4.). Ez a memorandum alapja. A felek abból indulnak ki, hogy először a katonai konfliktust kell lezárni, csak ezután lehet a nukleáris, gazdasági és regionális kérdésekről tárgyalni.

1. pont – Azonnali és végleges fegyverszünet. Az Egyesült Államok, Irán és a velük együttműködő erők beszüntetik a harci cselekményeket a konfliktus teljes regionális színterén.

2. pont – A katonai erő alkalmazásáról való lemondás egymással szemben.

3. pont – A szuverenitás és területi integritás tiszteletben tartása.

4. pont – 60 napos tárgyalási periódus, melynek végére végleges megállapodást kell kidolgozniuk, politikai átmenetet képezve a fegyverszünet és a későbbi békerendezés között.

Az I. pillér stratégiai jelentősége, hogy Irán de facto lemond a katonai eszkalációról, míg az Egyesült Államok de facto lemond az iráni rezsim erővel történő megdöntésének közvetlen céljáról.

II. pillér: A Hormuzi-szoros és a tengeri kereskedelem normalizálása (MoU 5–6.).

5. pont – Az amerikai tengeri blokád megszüntetése: az Egyesült Államok vállalja az iráni kikötőkkel és kereskedelmi hajózással szemben alkalmazott haditengerészeti intézkedések fokozatos feloldását.

6. pont – A hajózás szabadságának helyreállítása: Irán vállalja, hogy nem akadályozza a kereskedelmi forgalmat a Hormuzi-szorosban, és helyreállítja a háború előtti hajózási feltételeket.

A II. pillér stratégiai jelentősége, hogy a világ tengeri olajkereskedelmének mintegy egyötöde halad át a szoroson, ezért a felek számára a globális energiapiac stabilizálása elsőrendű érdek volt.

III. pillér: A nukleáris kérdés befagyasztása (és nem a megoldása) (MoU 7–9.).

7. pont – A status quo fenntartása: Washington nem vezet be új szankciókat, Irán pedig nem tesz olyan lépéseket, amelyek tovább növelnék a nukleáris válságot.

8. pont – Nukleáris tárgyalások: A felek külön tárgyalási csatornát nyitnak az atomprogrammal kapcsolatos kérdések rendezésére.

9. pont – Irán nyilatkozata: nem törekszik atomfegyver előállítására vagy megszerzésére.

A III. pillér stratégiai jelentősége, hogy ez a legfontosabb kompromisszum. Trump korábbi maximális követelése – a teljes uránkészlet átadása – nem szerepel a szövegben, ugyanakkor Irán sem kap automatikus felmentést a nukleáris korlátozások alól. A kérdést tudatosan elhalasztják.

IV. pillér: Gazdasági normalizáció, a háború következményeinek enyhítése (MoU 10–11.).

10. pont – Gazdasági és pénzügyi egyeztetések az iráni olajexport növeléséről, a pénzügyi tranzakciók helyreállításáról, a befagyasztott iráni eszközökről, a nemzetközi kereskedelem normalizálásáról.

11. pont – Gazdasági együttműködési mechanizmus: létrejönnek azok a technikai munkacsoportok, amelyek a későbbi gazdasági megállapodások előkészítését végzik.

A IV. pillér stratégiai jelentősége, hogy az Irán számára legfontosabb gazdasági megoldásokat intézményesíti.

V. pillér: Végrehajtás és nemzetközi garanciák (MoU 12–14.).

12. pont – Közös amerikai-iráni bizottság és mechanizmus a végrehajtás ellenőrzésére.

13. pont – Vitarendezési mechanizmus az esetleges jogértelmezési, végrehajtási viták kezelésére.

14. pont – Nemzetközi jogi garanciák: a végleges megállapodást várhatóan nemzetközi – feltehetően ENSZ BT – garanciákkal kívánják megerősíteni.

Az V. pillér stratégiai jelentősége az, hogy csökkenti annak kockázatát, hogy egy későbbi amerikai adminisztráció visszalépjön az egyezménytől.

A memorandum 14 pontja mögött három alapvető politikai alku húzódik meg:

1. Irán lemond a Hormuzi-szoros lezárásáról és a közvetlen katonai eszkalációról (MoU 1–6. pont).

2. Az Egyesült Államok lemond az iráni rendszer közvetlen megdöntésének céljáról és megnyitja a gazdasági normalizáció lehetőségét (MoU 3., 5., 10–11. pont).

3. A nukleáris kérdést egyik fél sem próbálja katonai eszközökkel eldönteni, hanem tárgyalásra halasztják (MoU 7–9. pont).

2026. június 18.